KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.5.2009
KOM(2009) 231 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

VÝROČNÁ SPRÁVA PROGRAMU SAPARD ZA ROK 2007

{SEC(2009) 660}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

VÝROČNÁ SPRÁVA PROGRAMU SAPARD ZA ROK 2007

1. ÚVOD

Európska únia začala v roku 2000 posilňovať svoju predvstupovú pomoc na rozvoj vidieka pre desať kandidátskych krajín strednej a východnej Európy prostredníctvom vytvorenia programu Sapard – špeciálneho prístupového programu na rozvoj poľnohospodárstva a vidieka. Na jeho implementáciu sa zvolil osobitý prístup: vnútroštátne orgány v kandidátskych krajinách prevzali celú zodpovednosť prostredníctvom úplne „decentralizovaného riadenia“, čím sa umožnila realizácia programu Sapard. Jedným cieľom je implementácia početných rozvojových projektov malého rozsahu a druhým vytvorenie štruktúr, ktoré budú po pristúpení schopné uplatňovať *acquis communautaire*. Podrobné informácie o implementácii programu Sapard možno nájsť v predošlých správach, ktoré boli uverejnené na webovej stránke EK http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/publi/index/en.htm.

Táto správa sa týka roku 2006 aj roku 2007, keďže činnosti programu Sapard boli najmä v roku 2006 obmedzené, v ôsmich členských štátoch sa programy skončili a v Bulharsku a Rumunsku sa pri implementácii programu Sapard, ktorá sa začala v roku 2007, sa vyskytli ťažkosti. Implementácia v týchto dvoch krajinách bude predmetom výročnej správy programu Sapard za rok 2008, ktorá sa nachádza v štádiu prípravy.

Dňa 1. 5. 2004 k EÚ pristúpilo osem krajín zapojených do programu Sapard. V priebehu roku 2004 prestali nové členské štáty uzatvárať zmluvy na nové projekty v rámci svojich vlastných programov Sapard a prešli na uzatváranie zmlúv v rámci povstupových programov. Platby pre konečných prijímateľov v rámci programov Sapard týchto členských štátov sa skončili koncom roku 2006 tým, že na základe posledných výročných dohodách o financovaní uplynula 31. 12. 2006 lehota na zrušenie viazanosti finančných prostriedkov.

Dňa 1. 1. 2007 sa EÚ rozšírila o Bulharsko a Rumunsko, pričom Bulharsko ukončilo uzatváranie zmlúv s konečnými príjemcami v rámci programu Sapard 31. 10. 2007 a Rumunsko 31. 7. 2007.

Program Chorvátska (HR) bol schválený rozhodnutím Komisie 8. 2. 2006. Rozhodnutím Komisie o prenesení riadiacich právomocí z 29. 9. 2006 získalo Chorvátsko možnosť získavať finančné prostriedky v rámci programu Sapard.

2. IMPLEMENTÁCIA A RIADENIE PROGRAMU

V správe za rok 2005 sa vyhodnotilo, či osem členských štátov, ktoré prestali uzatvárať zmluvy, splnilo svoje ciele. Podobná analýza sa vykonala v tejto správe po skončení uzatvárania zmlúv v Bulharsku a Rumunsku.

2.1 Celkové výsledky implementácie[1]

V rámci programu Sapard bolo krajinám prijímajúcim pomoc v období rokov 2000 až 2006 celkovo pridelených 2 963,7 milióna EUR, z čoho 1 334,2 milióna EUR bolo pridelených ôsmim členským štátom (ČŠ), ktoré k EÚ pristúpili v roku 2004[2] a 1 629,5 milióna EUR dostalo Bulharsko, Rumunsko a Chorvátsko. Celková suma, ktorú počas tohto obdobia Komisia reálne vyplatila, predstavovala 2 016,8 milióna EUR[3], čo v prípade ôsmich nových členských štátov zodpovedá 95,3 % celkovej sumy, ktorá im bola pridelená. V prípade Bulharska, Rumunska a Chorvátska ide o 45,7 %. Na záver roku 2007 sa celková vyplatená suma zvýšila na 2 301,9 milióna EUR a uvedené percentuálne podiely narástli o 96,5 % (osem členských štátov) a 62,3 % (Bulharsko, Rumunsko a Chorvátsko).

Vo všetkých ôsmich členských štátoch, ktoré k EÚ pristúpili v roku 2004, suma vyplatená konečným prijímateľom v rámci programu Sapard značne presiahla 100 % prostriedkov dostupných v rámci programu. Deklarované výdavky dosiahli 100 % dostupných prostriedkov vo všetkých prípadoch okrem Lotyšska, kde suma oprávnených výdavkov EÚ, ktoré boli v konečnom dôsledku deklarované v eurách, predstavovala len 88 % prostriedkov pridelených programu. Počet zmluvne uzatvorených projektov dosiahol vyše 34 000, čo zodpovedá príspevku Spoločenstva vo výške 1 448 miliónov EUR. Podľa pravidiel prechodu z programu Sapard na programy rozvoja vidieka sa nesplatené viacročné záväzky v rámci programu Sapard môžu hradiť prostredníctvom ustanovení programov rozvoja vidieka členských štátov na obdobie rokov 2007 až 2013.

Na konci roku 2006 dostala Komisia posledné žiadosti o platby od ôsmich členských štátov, ktoré mali nárok na podporu v rámci programu Sapard. V prípade Českej republiky sa posledná platba uskutočnila a program Sapard bol uzatvorený už koncom roku 2006. Programy Estónska, Maďarska, Slovenska a Slovinska boli uzatvorené v roku 2007. Programy Poľska, Lotyšska a Litvy sa mali uzatvoriť v roku 2008.

V rokoch 2006 a 2007, a najmä v roku 2006 došlo k spomaleniu pokroku z hľadiska platieb, ktoré Komisia vyplatila Bulharsku, Rumunsku a Chorvátsku. V priebehu roku 2007 došlo k urýchleniu platieb pre Rumunsko, no pokrok v prípade Bulharska bol podpriemerný. V roku 2007 sa začalo s platbami pre Chorvátsko. Celková suma vyplatených platieb od začiatku, vyjadrená ako percento finančných prostriedkov dostupných týmto trom krajinám, predstavovala 41 % ku koncu roku 2005, 46 % ku koncu roku 2006 a 62 % ku koncu roku 2007.

Do konca roku 2006 uzatvorilo Rumunsko zmluvy na vyše 4 200 projektov, čo zodpovedá príspevku Spoločenstva vo výške vyše 988 miliónov EUR. V rovnakom období uzatvorilo Bulharsko zmluvy na vyše 2 500 projektov, čo predstavuje finančné prostriedky EÚ vo výške 421 miliónov EUR. V čase, keď sa na konci roku 2007 skončilo uzatváranie zmlúv, malo Rumunsko uzatvorené zmluvy na takmer 4 600 projektov. Príspevok EÚ v rámci programu Sapard predstavoval v tomto prípade 1 114 miliónov EUR. V prípade Bulharska išlo o 3 100 projektov a 456 miliónov EUR.

V Chorvátsku bol program Sapard prijatý vo februári 2006 a o prenesení riadiacich právomocí rozhodla Komisia v septembri 2006. Na základe jedinej ročnej finančnej dohody (RFD) na

---

1 Pozri prílohy A.1 a A.2.

2 Česká republika, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Slovensko, Slovinsko.

3 Zálohové a kompenzačné platby.

rok 2006 bolo programu pridelených 25 miliónov EUR. Tieto finančné prostriedky boli priznané opatreniam „Investície do poľnohospodárskych podnikov“ a „Spracovanie a odbyt poľnohospodárskych a rybárskych výrobkov“. Prvá platba na účet sa uskutočnila v apríli 2007 a prvá žiadosť o platbu bola Komisii predložená v druhom štvrťroku 2007. Na konci roku 2007 boli konečným prijímateľom vyplatené finančné prostriedky EÚ vo výške 0,9 milióna EUR. V októbri 2007 došlo na základe rozhodnutia Komisie k zmenám programu, ktoré sa týkali najmä kritérií oprávnenosti.

Celková suma verejných finančných prostriedkov vyplatených konečným prijímateľom a deklarovaných v rámci programu Sapard ku koncu roku 2007 bola 3 113 miliónov EUR (ku koncu roku 2006 to bolo 2 722 miliónov EUR), z čoho príspevok Spoločenstva predstavoval 2 333 miliónov EUR (ku koncu roku 2006 to bolo 2 038 miliónov EUR). Vzhľadom na to, že v prípade veľkej väčšiny investícií v rámci programu Sapard ide o investície, ktoré prinášajú zisk a ktoré sú do výšky 50 % podporované z verejných zdrojov, celkový priamy dopad podpory Spoločenstva v rámci nástroja Sapard (vrátane súkromného financovania) celkovo predstavuje približne až 5 683 miliónov EUR (ku koncu roku 2006 to bolo 4 988 miliónov EUR) v investíciách a poskytnutých službách. To znamená, že každé euro, ktoré Spoločenstvo poskytne v rámci programu Sapard, prinesie investíciu vo výške 2,4 EUR. Tento „pákový faktor“ sa za posledné tri roky nezmenil.

3. HODNOTENIE DOSIAHNUTIA CIEĽOV PROGRAMU SAPARD[4]

Teraz, keď sa uzatváranie zmlúv na projekty s konečnými prijímateľmi v rámci programu Sapard skončilo aj v Bulharsku a Rumunsku, je možné zhodnotiť celkový dopad programov týchto krajín.

Hodnotenie sa zameriava na výsledky implementácie v porovnaní s cieľmi programu Sapard. Hodnotí sa stav implementácie investičných opatrení pre poľnohospodárske podniky a potravinársky priemysel, ktoré prispievajú predovšetkým k dosiahnutiu noriem EÚ. Predmetom hodnotenia sú aj investičné opatrenia na diverzifikáciu hospodárskych činností, vidieckej infraštruktúry a – v prípade Bulharka – na obnovu a rozvoj dedín. Tieto opatrenia prispievajú v prvom rade k udržateľnému hospodárskemu rozvoju a vytváraniu pracovných miest vo vidieckych oblastiach. V prípade Bulharska zodpovedajú 99 % všetkých prostriedkov pridelených v rámci programu Sapard. V prípade Rumunska je to 92 %[5].

Podrobné informácie a číselné údaje k implementácii opatrení programov Sapard pre Bulharsko, Rumunsko a Chorvátsko v súvislosti s pridelenými prostriedkami a stanovenými cieľmi sa nachádzajú v prílohe G k tejto správe.

Horizontálne hodnotenie sa uskutoční v rámci následného hodnotenia ôsmich programov, ktoré už boli uzatvorené.

---

4 Prílohy B a C obsahujú horizontálny prehľad.

5 Prílohy C.4 a C.5.

4. IMPLEMENTÁCIA A RIADENIE PROGRAMU

4.1 Monitorovanie implementácie programu

V roku 2006 boli s Bulharskom, Rumunskom a Chorvátskom uzatvorené ročné finančné dohody (RFD). V RFD, ktorá bola podpísaná s Rumunskom v roku 2006, sa ustanovuje predĺženie lehoty automatického zrušenia viazanosti finančných prostriedkov („pravidlo n+3“) pre RFD z roku 2003 do 31. decembra 2007.

Počas rokov 2006 a 2007 EK pokračovala v úzkej spolupráci s prijímateľskými krajinami pri monitorovaní a hodnotení. Okrem priebežného monitorovania sa v roku 2006 uskutočnilo dvanásť stretnutí monitorovacích výborov. V roku 2007 sa ich uskutočnilo osem.

V roku 2006 bolo prijatých šesť rozhodnutí Komisie, ktorými sa menia a dopĺňajú programy Bulharska a Rumunska[6]. V prípade oboch krajín išlo o tri programy. Hlavným cieľom dvoch z troch rozhodnutí Komisie prijatých pre Rumunsko bolo umožniť rumunským orgánom uplatňovať osobitné ustanovenia pre prípad výskytu výnimočných prírodných katastrof v záujme pomoci vidieckym oblastiam v Rumunsku, ktoré boli postihnuté záplavami (prvým rozhodnutím sa povolilo uplatňovať takéto ustanovenia a druhým sa umožnilo predĺžiť lehotu ich uplatňovania). Najdôležitejším cieľom troch zmien a doplnení prijatých pre Bulharsko (a tretieho rozhodnutia prijatého pre Rumunsko) bolo lepšie sústredenie programov týchto krajín na potreby prípravy na vstup a zlepšenie ich absorpčnej kapacity. V roku 2007 neprijala Komisia žiadne rozhodnutie, ktorým by došlo k zmene a doplneniu programov Bulharska a Rumunska.

4.2 Nariadenia

Dňa 11. 7. 2006 prijala Komisia nariadenie (ES) č. 1052/2006, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2222/2000, ktoré ustanovuje finančné pravidlá pre uplatňovanie programu Sapard. Zámerom tejto zmeny a doplnenia bolo minimalizovať následky výnimočných prírodných katastrof v Bulharsku a Rumunsku, ako aj riziko zrušenia pridelených finančných prostriedkov. Zmenou a doplnením sa v prípade RFD z roku 2003 predĺžila lehota automatického zrušenia viazanosti finančných prostriedkov („pravidlo n+3“) do 31. decembra 2006. V prípade RFD z roku 2004 sa táto lehota predĺžila do 31. decembra 2007.

V roku 2006 sa pripravovalo nariadenie Komisie (ES) č. 248/2007, ktoré je konkrétne venované skutočnosti, že Bulharsko a Rumunsko ako členské štáty prejdú z programu Sapard na programy rozvoja vidieka. Okrem toho sa venuje pokračujúcemu uplatňovaniu ročných a viacročných finančných dohôd v rámci programu Sapard. K prijatiu tohto nariadenia došlo v marci 2007.

4.3 Aktualizácia strednodobého hodnotenia

Podľa viacročných finančných dohôd (VFD) by sa strednodobé hodnotenia mali aktualizovať vždy, keď je to primerané. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť sa v prípade Bulharska a Rumunska rozhodlo o tom, že sa pristúpi k vykonaniu takýchto aktualizácií do 31. 12. 2005. Rumunsko predložilo Komisii konečnú verziu správy v máji 2006. Postup bol ukončený

---

[6] Pozri prílohu D.

v novembri 2006. Bulharsko predložilo svoju správu v marci 2007. Postup bol ukončený v januári 2008.

5. ČINNOSTI SÚVISIACE PRENESENÍM RIADIACICH PRÁVOMOCÍ, AUDITMI A KONTROLAMI

5.1 Aktualizácia vo veci prenesenia riadiacich právomocí v prípade pomoci a monitorovacích misií[7]

Prenesenie riadiacich právomocí pre program Sapard na kandidátske krajiny vykonáva Komisia. V roku 2006 sa v Chorvátsku uskutočnila jedna misia zameraná na prenesenie riadiacich právomocí v súvislosti s akreditáciami, ktoré sa týkali dvoch opatrení. Príslušné rozhodnutie Komisie bolo uverejnené 29. septembra 2006. Pre „tretiu vlnu" akreditácií boli v danom roku uverejnené ďalšie dve rozhodnutia Komisie – 22. apríla pre Rumunsko a 29. septembra pre Bulharsko. V roku 2007 sa neuskutočnila ani jedna misia zameraná na audit. V tejto súvislosti nedošlo ani k prijatiu žiadnych rozhodnutí Komisie.

V Chorvátsku sa v máji a októbri 2007 v zmysle podmienok a ustanovení nariadenia Komisie (ES) č. 2222/2000 uskutočnili dve misie na monitorovanie súladu. V prípade niektorých akreditačných kritérií došlo k odhaleniu vážnych nedostatkov. Preto boli chorvátske úrady požiadané, aby zostavili plán nápravy nedostatkov a aby do konca roku 2007 informovali Komisiu o jeho realizácii. Pokrok v tomto smere bol pravidelne monitorovaný a v januári 2008 sa uskutočnila následná misia do Chorvátska, v rámci ktorej útvary Komisie zistili, že došlo k riadnej realizácii väčšiny opatrení. Stále je však potrebné napraviť niekoľko slabých miest.

5.2 Rozhodnutie o schválení účtov

Dňa 29. 9. 2006 Komisia prijala rozhodnutie o schválení účtov za rok 2005 pre deväť krajín zapojených do programu Sapard. Výdavky, ktoré za rok 2005 deklarovalo Rumunsko, neboli navrhnuté na schválenie v rámci daného rozhodnutia vzhľadom na to, že zatiaľ nie sú k dispozícii výsledky niektorých dodatočných kontrol.

Okrem toho účty Bulharska, Poľska a Rumunska za rozpočtový rok 2003, ktoré boli v roku 2004 vylúčené, boli v roku 2005 podrobené dodatočným kontrolám. Dňa 17. 2. 2006 prijala Komisia rozhodnutie o schválení týchto troch účtov.

Dňa 28. 9. 2007 prijala Komisia rozhodnutie o schválení účtov za rok 2006 pre všetky krajiny zapojené do programu Sapard okrem Českej republiky, kde bol program v roku 2006 uzatvorený. Dňa 10. 12. 2007 prijala Komisia druhé rozhodnutie o schválení účtov, ktoré sa týkalo výdavkov, ktoré možno financovať z programu Sapard v prípade Estónska, Maďarska, Lotyšska, Litvy, Poľska, Slovenska a Slovinska počas obdobia rokov 2000 až 2006, pričom bol stanovený aj konečný zostatok, ktorý sa má buď vyplatiť, alebo ho treba vymáhať.

Tieto rozhodnutia sa nedotýkajú žiadnych následných rozhodnutí, ktoré sa prípadne prijmú s cieľom vylúčiť výdavky, ktoré sa nevykonali v súlade s právnymi predpismi Spoločenstva, z financovania Spoločenstva.

---

[7] Pozri prílohu E.

5.3 Overenie súladu

V roku 2006 sa uskutočnilo päť misií na overenie súladu. Štyri z nich sa sústredili na vykonávanie nápravných opatrení s cieľom zohľadniť odporúčania navrhnuté počas prvých prieskumov vykonaných v rokoch 2003 a 2004 (Slovensko, Slovinsko, Estónsko, Lotyšsko). V roku 2007 sa uskutočnili dve misie na overenie súladu, jedna v marci v Bulharsku a jedna v septembri v Rumunsku, čím sa pokryli takmer všetky výdavky za rok 2007.

Okrem toho sa v roku 2007 začali dva administratívne audity s cieľom zohľadniť zistenia certifikačných orgánov za rok 2005 týkajúce sa Litvy a Slovenska.

Audity a audítori sa sústredili hlavne na konkrétne podozrenia v súvislosti so zisteniami Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF), dodržiavanie pravidiel verejného obstarávania, kritériá oprávnenosti, rozsah a kvalitu kontrol a konkrétnych požiadaviek viacročných finančných dohôd, ktoré boli okrem iného považované za vyšší stupeň rizika z hľadiska zásad riadneho finančného hospodárenia – predovšetkým hospodárnosti a nákladovej efektívnosti – ako aj na neoprávnené výdavky, dôležité personálne zmeny a následné kontroly. Audit v Bulharsku bol zameraný aj na časovo obmedzené postupy pre súkromné opatrenia – postup, ktorý zaviedli bulharské orgány, aby v rámci krátkeho časového úseku a s obmedzenými prostriedkami dokázali zvládnuť nutnosť preskúmať veľké množstvo projektov. Audit bol ukončený bez toho, aby sa uplatnili finančné opravy.

V Rumunsku sa uskutočnil tretí (2006) a štvrtý (2007) audit zameraný na zistenia, ku ktorým Dvor audítorov a Komisia dospeli počas predchádzajúcich misií, ako aj na preskúmanie výdavkov deklarovaných ku dňu konania misie, a to najmä v prípade opatrenia „Vidiecka infraštruktúra“. Vďaka novým právnym predpisom došlo k výraznému zlepšeniu postupov verejného obstarávania. Došlo k preskúmaniu vybraných vzoriek platobných spisov a v prípade niektorých konečných prijímateľov bola vykonaná kontrola na mieste.

Zistené nedostatky sa nahlásili príslušným orgánom. Uplatnenie možných finančných opráv na príslušné výdavky sa vyhodnotí po skončení postupu schvaľovania účtov v súvislosti so súčasným prieskumom v súlade s ustanoveniami viacročnej zmluvy o financovaní.

Rozhodnutím o overení súladu K(2006) 2405 z 22. júna 2006 Komisia v zmysle článku 12 ods. 7 oddielu A viacročnej finančnej dohody vylúčila z financovania Spoločenstva sumu 531 333 EUR, ktorá zodpovedá niektorým výdavkom, ktoré vznikli Poľsku v rámci programu Sapard a boli deklarované v rokoch 2003 a 2004. Dôvodom na tento krok bolo vyplatenie neoprávnených súm DPH niektorým príjemcom.

5.4 Práca súvisiaca s činnosťou Európskeho dvora audítorov (EDA)

V rámci vyhlásenia o vierohodnosti za rok 2005 overil Európsky dvor audítorov (EDA) spôsob, ktorým Komisia pristupovala k výročným správam o implementácii programu Sapard. Osobitnú pozornosť venoval dokumentácii analýzy správ, ktorú vykonala Komisia, ako aj dodržiavaniu lehôt ustanovených vo viacročných finančných dohodách. Útvary Komisie tieto pripomienky náležite zohľadnili.

V rámci svojej výročnej správy za rok 2005 EDA vykonal audit v Bulharsku a Rumunsku, ktorého predmetom bolo päť projektov v obidvoch krajinách a ich implementácia.

V rámci svojej výročnej správy za rok 2006 o programe Sapard sa EDA pri audite na úrovni Komisie zameral na hodnotenie systémov dohľadu a kontroly vrátane preskúmania správ

certifikačných orgánov Komisie a preverenia transakcií na vzorke šiestich vzoriek platieb Komisie. EDA okrem toho preveril aj kontroly a transakcie v prípade piatich projektov v Rumunsku, ako aj dodatočnú vzorku piatich projektov v Lotyšsku, pričom sa sústredil na hlavné opatrenia, ktoré boli implementované ku dňu konania auditu.

Útvary Komisie preskúmali tieto správy, ako aj odpovede dotknutých krajín, a zaoberali sa niektorými otázkami, ktoré vyplynuli z vnútroštátnych auditov v obidvoch krajinách. Po tomto preskúmaní Komisia dospela k záveru, že – s možnou výnimkou verejného obstarávania v Rumunsku – sa podľa všetkého v súvislosti s programom Sapard nevyskytuje žiadna vážna systémová chyba. Z výsledkov auditov, ktoré vykonalo GR pre poľnohospodárstvo v roku 2008 (t. j. po období, o ktorom vypovedá táto správa), vyplýva, že vnútroštátne orgány možno nedodržali všetky požiadavky nástroja Sapard. Oba členské štáty boli požiadané o zostavenie akčného plánu na odstránenie nedostatkov v oblasti kontroly. Potom, ako sa potvrdí, že tieto akčné plány boli riadne implementované, bude Komisia uvažovať o tom, že bude opäť uhrádzať predmetné výdavky.

5.5 Informácie o nezrovnalostiach

5.5.1 Prebiehajúce prípady, ktoré rieši OLAF

V roku 2007 OLAF mal čoraz viac informácií o možných prípadoch nezrovnalostí, podvodu a korupcie, ktoré sa v súvislosti s programom Sapard vyskytujú v Bulharsku a Rumunsku. Táto situácia ho znepokojila, čo bolo dôvodom začatia 23 prípadov.

5.5.2. Nezrovnalosti, ktoré členské štáty oznámili Komisii[8]

Povinnosť hlásiť objavené nezrovnalosti vyplýva z oddielu F viacročnej finančnej dohody, ktorú podpísali prijímajúce krajiny. V roku 2007[9] dostal OLAF 145 prvých hlásení (v roku 2006 ich bolo 163) a 582 aktualizovaných oznámení o nezrovnalostiach zistených v rámci programu Sapard (za všetky roky ich bolo 641). V porovnaní s rokom 2006 poklesol počet správ o 11 %. To môže súvisieť so skutočnosťou, že program Sapard bol pre 8 členských štátov EÚ uzavretý. Vzhľadom na to, že kontroly možno vykonávať päť rokov po uskutočnení posledných platieb príjemcom, je pravdepodobné, že v nadchádzajúcich rokoch dôjde k odhaleniu niektorých nových nezrovnalostí. Geografické rozmiestnenie prípadov sa v porovnaní s rokom 2006 zmenilo. Najviac prípadov bolo hlásených v Rumunsku, Bulharsku a Poľsku. V Bulharsku počet prípadov prudko narástol, kým v Rumunsku a Poľsku naopak klesol. 44 % hlásených nezrovnalostí sa týka Rumunska, 20 % sa týka Poľska a 12 % sa týka Bulharska.

Kvalita správ sa síce postupne zlepšuje, vo väčšine správ sa však neuvádza, či v prípade nahlásených prípadov ide o „nezrovnalosti“ alebo „podozrenie z podvodu“[10]. Vo finančných aspektoch správy sa vyskytlo niekoľko nezrovnalostí, a to najmä v súvislosti s neoprávnenými sumami Spoločenstva, sumami, ktoré neboli vyplatené z dôvodu odhalenia nezrovnalostí, vymoženými sumami a sumami, ktoré treba vymáhať.

---

8 Pozri prílohu F.

9 Údaje dostupné ku dňu 13.3.2008. Hlásenia bolo potrebné zaslať najneskôr do konca februára, no údaje niektorých členských štátov ešte neboli doručené. Niektoré číselné údaje sa týkajú len troch štvrťrokov roku 2007.

10 Článok 3 ods. 1 písm. e) nariadenia Komisie (ES) č. 1681/94 zmeneného a doplneného nariadením (ES) č. 2035/2005.

Najčastejšími metódami odhalenia nezrovnalostí boli v roku 2007 podľa všetkého „vnútroštátne administratívne alebo finančné kontroly“, „kontroly dosiahnutých výsledkov na mieste“ alebo „kontroly dokumentov“. Inými slovami sa účinne využívali kontroly ex ante aj následné kontroly. V roku 2007 sa najčastejšie vyskytovali tieto nezrovnalosti: „nesplnenie prijatých záväzkov“ (45 % prípadov v porovnaní s 13 % v roku 2006), „nedodržanie iných predpisov/zmluvných podmienok (19 % v porovnaní s 12 % v roku 2006)“ a „neoprávnené výdavky“ (16 % v porovnaní s 27 % v roku 2006). V 7 % prípadov nezrovnalosť predstavovalo „porušenie pravidiel verejného obstarávania“. V porovnaní s rokom 2006 klesol počet prípadov neoprávnených výdavkov z 27 % na 16 %. Zmeny postupov vyplývajú z prechodu na ďalšie fázy projektového cyklu, t. j. prechodu z výberu projektu a uzatvárania zmlúv na implementáciu a následné kontroly. Typy nezrovnalostí, ktoré majú jednoznačne charakter podvodu, t. j. „sfalšovaná dokumentácia“ a „falošné/sfalšované certifikáty“ predstavujú 2 % nahlásených prípadov.

Bol zaznamenaný nárast výskytu neoprávnených súm. Vo väčšine prípadov počas roku 2007 išlo o neoprávnené vyplatenie týchto súm a vnútroštátne orgány musia pristúpiť k ich vymáhaniu.

6. ĎALŠÍ VÝVOJ

6.1 Nástroj predvstupovej pomoci (IPA)

Reforma externej pomoci, ktorú Komisia navrhla v rámci finančného výhľadu na roky 2007 až 2013[11], viedla k vypracovaniu nového jednotného nástroja predvstupovej pomoci (IPA), ktorým sa nahradilo predošlých päť nástrojov (PHARE, ISPA, Sapard, CARDS a predvstupová pomoc Turecku) predvstupovej pomoci.

Dňa 17. 7. 2006 prijala Rada nariadenie (ES) č. 1085/2006, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA). Nariadenie o vykonávaní IPA – nariadenie (ES) č. 718/2007 – bolo prijaté 12. 6. 2007 a oznámené všetkým kandidátskym krajinám.

IPA pomáha kandidátskym krajinám v piatich oblastiach (zložkách). Jednou z nich je rozvoj vidieka. Zložka „rozvoj vidieka“ programu predvstupovej pomoci (IPARD) pomáha krajinám pri príprave implementácie *acquis communautaire* v oblasti SPP a prispôsobení sa štruktúram EÚ, a to prostredníctvom poskytovania finančnej pomoci v rámci viacročných programov rozvoja vidieka, ktoré sú podmienené tým, že kandidátske krajiny vybudujú požadované inštitúcie a riadiace kapacity.

Na rok 2007 boli vyhradené rozpočtové prostriedky pre tri programy zložky IPARD, ktoré boli schválené pre Chorvátsko, Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko a Turecko.

S ohľadom na danú skutočnosť sa v rokoch 2006 a 2007 uskutočnilo viacero misií určených na zistenie skutkového stavu v dvoch kandidátskych krajinách (Turecko a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko). Cieľom týchto misií bolo jednak poskytnúť komplexný prehľad o ceste k akreditácii zložky „rozvoj vidieka“ nástroja predvstupovej pomoci a jednak posúdiť pokrok dosiahnutý pri budovaní systému riadenia a kontroly v zmysle požiadaviek Komisie. Zatiaľ najhmatateľnejším úspechom pri vykonávaní zložky

[11] KOM(2004) 101.

IPARD bolo v prípade oboch krajín vypracovanie vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa ustanovujú systémy riadenia a kontroly programu IPARD.

6.2 Spolupráca s medzinárodnými organizáciami

V posledných rokoch EK vo zvýšenej miere spolupracovala s medzinárodnými finančnými inštitúciami (MFI) v oblasti predvstupovej pomoci na rozvoj vidieka. Vďaka tomu nastalo lepšie porozumenie spôsobu, akým funguje program Sapard, ako aj potenciálnych oblastí spolupráce medzi MFI a útvarmi EK v tejto oblasti. Tieto činnosti pokračujú aj v rámci zložky IPARD.

V Chorvátsku došlo k úzkej spolupráci a koordinácii so Svetovou bankou na účely vykonania finančného nástroja na financovanie v oblasti poľnohospodárskeho *acquis* (A*gricultural Acquis Cohesion Facility*), ktorý mal k dispozícii 25,5 miliónov EUR na vybudovanie kapacít na chorvátskom ministerstve poľnohospodárstva vrátane podpory na zriadenie agentúry Sapard/IPARD a prípravu opatrení Sapard/IPARD. Predmetom spolupráce so Svetovou bankou bolo aj vypracovanie projektu Svetovej banky na posilnenie sektoru poľnohospodárstva v súvislosti s pristúpením („*Agriculture Strengthening and Accession*") pre Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, ktorý sa momentálne nachádza v štádiu vykonávania.

V rámci projektu na realizáciu poľnohospodárskej reformy (*Agriculture Reform Implementation Project* – ARIP) podporuje Svetová banka v Turecku opatrenia typu IPARD. Tento projekt poskytol poľnohospodárom, spracovateľským závodom, ako aj organizáciám výrobcov a družstvám finančné prostriedky vo výške 39,7 milióna EUR na investície do výroby alebo spracovania poľnohospodárskych výrobkov, a to s cieľom zvýšiť príjmy vo vidieckych oblastiach a zlepšiť sociálny štandard prostredníctvom ochrany národných zdrojov. Vzhľadom na to, že rámec na vykonávanie projektu bol vytvorený tak, aby zohľadňoval požiadavky Sapard/IPARD, podporovalo sa aj budovanie kapacít pre ďalšie vykonávanie zložky IPARD. S cieľom lepšie koordinovať príslušné činnosti pre rozvoj vidieka bola EK v úzkom kontakte aj s inými medzinárodnými darcovskými organizáciami, ako napríklad UNDP. EK je okrem toho členom skupiny East-Agri, ktorá je sieťou poľnohospodárskych a agropodnikateľských inštitúcií, ktoré pôsobia v strednej a východnej Európe pod záštitou FAO.